

Betrek ouders bij leesonderwijs

Lezers maak je samen met ouders

Hoe kun je samenwerken met ouders om je leesonderwijs te verrijken? Samen met ouders kun je inzetten op lezen. Lezers maak je namelijk samen.

TEKST JONA HEBBRECHT, LIEVE VAN SEVEREN EN IRIS VANSTEE LANDT

Leerlingen laten uitgroeien tot vaardige en gemotiveerde lezers, is een complexe opdracht. Om deze uitdaging aan te gaan, kun je als schoolteam het beste de krachten bundelen en van lezen een echt samen-verhaal maken. Zorg dus voor een breed *leesnetwerk* met verschillende leespartners: bibliotheken, auteurs en illustratoren, begeleiders van de kinderopvang, maar zeker ook de leerlingen zelf én hun (groot) ouders. Je kunt ouders dan ook goed betrekken bij je leesbeleid, leesomgeving, leesdidactiek en leesmonitoring (Fikrat-Wevers, Van Steensel, & Arends, 2021). Zo werk je samen met hen aan verschillende pijlers van krachtig leesonderwijs (Hebbrecht & Vansteelandt, 2021).

GEEF OUDERS EEN ACTIEVE ROL BIJ JE LEESBELEID

Als je je leesonderwijs wilt verrijken, kun je als schoolteam werk maken van een leesbeleid (Snel, 2023). Een eerste stap is zicht krijgen op de sterktes en uitdagingen voor je leesonderwijs (Hebbrecht et al., 2022). Dat kan

bijvoorbeeld met behulp van de digitale Leesscan (www.leesscan.be). Bij zo'n beginsituatieanalyse kun je ook de stem van de ouders integreren. Wat zien zij als sterktes en uitdagingen voor het leesonderwijs op school? Je kunt hun input verwerken om tot een *gedeelde visie* te komen. Die visie kun je daarna vertalen naar een leesbeleidsplan met doelen en acties om je leesonderwijs te versterken. Ga zeker ook na bij welke doelen en acties ouders betrokken kunnen worden. Misschien willen ze deel uitmaken van een leesteam dat het leesbeleid opvolgt?

- Betrek ouders bij je **beginsituatieanalyse**. Leg de resultaten van de leesscan aan hen voor: is dit beeld herkenbaar?
- Bevraag ouders om hun beeld van een **leesvisie**. Wat vinden zij kenmerkend voor het leesonderwijs op school? Dat kan via een ouderwerkgroep of een ouderenquête.
- Maak je **leesvisie transparant** voor ouders en andere leespartners. Vermijd

Nodig ouders uit om mee te gaan naar de plaatselijke bibliotheek. Daar kunnen ze leesmaterialen op maat (leren) kennen

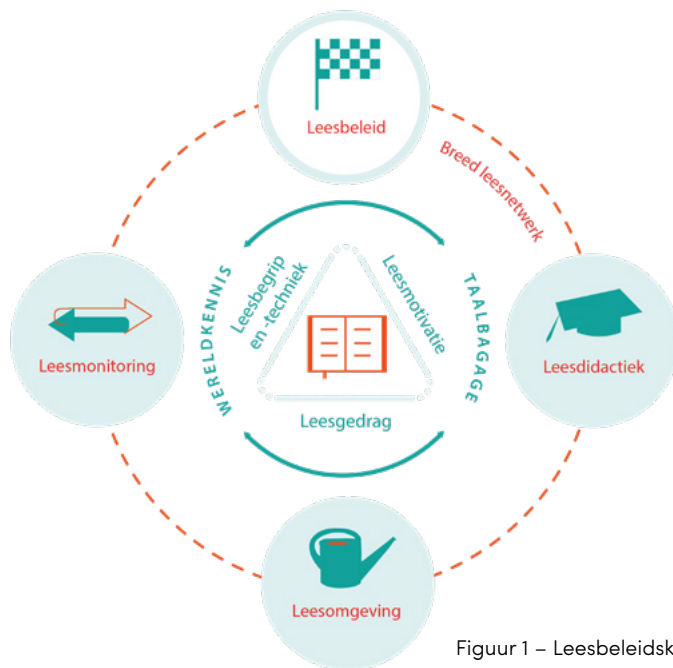
dat je visie een droge tekst wordt die niemand leest, maar denk na over een concrete visuele vertaling. Dat kan resulteren in een leesposter aan de schoolpoort of een bladwijzer voor de schoolagenda. Ga op zoek naar de talenten van ouders. Misschien zijn er ouders die een bijdrage kunnen leveren op het vlak van vormgeving, sociale media of andere communicatiekanalen?

- Werk een **leesbeleidsplan** uit in dialoog met ouders en andere schoolpartners. Volg dit plan samen op. Wat werkt (niet)?

CREËER SAMEN MET OUDERS EEN MOTIVERENDE LEESOMGEVING

Een belangrijke schakel om je leerlingen te motiveren tot lezen, is een motiverende leesomgeving. Maak lezen daarom op verschillende manieren zichtbaar op en rond je school. Je kunt leerlingen en ouders inschakelen bij het nadenken over of creëren van gezellige en toegankelijke *leesplekken*. Denk bijvoorbeeld aan een leeslounge op de speelplaats, leesplekjes in de gang, een aantrekkelijke schoolbibliotheek, rijke leeshoeken in de klas, et cetera. Daarnaast is een *rijk en ruim*

tekstaanbod van fictie én non-fictie een must in elke klas en school. Laat leerlingen en ouders kennismaken met een rijk tekstaanbod en nodig hen waar mogelijk uit om het leesaanbod mee te verrijken.

Figuur 1 – Leesbeleidskader

- Laat ouders meedenken over de **leesomgeving in de klas en op school**. Ze kunnen ideeën verzamelen, plannen of maquettes maken, een leeshut maken, et cetera.
- **Zet lezen en leesmaterialen in de kijker**. Denk aan zichtbare boeken of gedichten, foto's van leerlingen en ouders met favoriete leesmaterialen. Dat kan een boek zijn, maar ook een recept, de krant, een folder, et cetera. Zo breng je de brede leescultuur in beeld.
- **Inspireer ouders** met leesmaterialen. Wissel op een laagdrempelige manier informatie uit. Zo kun je (samen met de bibliotheek) een oudercafé organiseren en leestips delen.
- Nodig ouders uit voor **(voor)leesmomenten** op school of in de buurt. Probeer ook de meertaligheid van ouders te waarderen. Denk aan een meertalig voorleesmoment met (prenten) boeken in allerlei talen waarbij leerlingen, ouders of brugfiguren vertalen. Ook tekstloze prentenboeken bieden

Leerlingen laten uitgroeien tot vaardige en gemotiveerde lezers, is een complexe opdracht. Ouders kunnen daarbij helpen

mogelijkheden. Voor sommige ouders is samen kijken naar en vertellen bij een boek laagdrempeliger dan een voorleesmoment.

- Denk samen met ouders na hoe je lezen zichtbaar kunt maken **in de buurt**. Zo kun je een poëzie- of voorleeswandeling organiseren waarbij gedichten of favoriete boeken zichtbaar zijn achter de ramen of in het straatbeeld.
- Organiseer een **leesfeestijn** waarop ouders welkom zijn. Daar kun je leesopdrachten in de kijker zetten of zaken verkopen ten voordele van uitbreiding van het leesaanbod.

BETREK OUDERS BIJ JE DIDACTISCHE AANPAK

Naast een duurzaam leesbeleid en een motiverende leesomgeving is leesdidactiek een belangrijke pijler voor krachtig leesonderwijs (Merchie et al., 2019). Als schoolteam heb je de belangrijke taak om de *leesvaardigheid* en *leesmotivatie* van leerlingen te versterken. Ook bij een motiverende en effectieve leesaanpak kun je ouders actief betrekken. Je kunt hen uitnodigen tijdens leesmomenten en zo de brug slaan tussen *school- en thuisomgeving* (Boerma, Mol, & Jolles, 2017). Hoe selecteren jullie teksten? Rond welke thema's lezen en werken jullie? Welke leestips krijgen leerlingen? Maak vooral duidelijk hoe belangrijk het is dat kinderen goed en graag lezen en vertel wat ouders in het leesproces van hun kinderen kunnen betekenen. Het is uiteraard niet de bedoeling dat ouders de rol van leerkracht overnemen. Maar je kunt ouders wel tips en tricks aanreiken op het vlak van lezen.

- Nodig ouders uit tijdens **leesactiviteiten**. Zo kunnen ze samen met leerlingen lezen of schrijven in kleine groepen. Denk aan een vast leesmoment met begeleidende leesouders of een klas- of schoolproject met ouders dat uitmondt in een schoolkrant of receptenboek.
- Nodig ouders uit om mee te gaan naar de plaatselijke **bibliotheek**. Daar kunnen ze leesmaterialen op maat (leren) kennen. Help hen ook de weg te vinden naar rijke teksten via handige tools als bibliotheek.nl, boekenzoeker.be, rijketeksten.org, et cetera.

Je kunt leerlingen en ouders inschakelen bij het nadenken over of creëren van gezellige en toegankelijke leesplekken

- **Deel met ouders wat er op leesvlak gebeurt** via informele gesprekken, de nieuwsbrief, filmpjes op de school-website, et cetera. Zo zien zij zelf hoe hun kinderen leren lezen. Toon bijvoorbeeld hoe je de klanken en letters uitspreekt bij het aanvankelijk lezen.
- Bevraag ouders welke **(voorbeeld)rol** ze willen opnemen. Willen ze komen voorlezen of vertellen over een favoriet boek? Willen ze een boekentip delen via de website? Willen ze helpen met het maken van verteltassen? In een verteltas kun je naast een boek extra zaken opnemen als een leesknuffel, een speelse verwerkingsactiviteit, een vertaling, een link naar een geluidsopname, et cetera. Willen ze bij een (prenten)boek woorden of zinnen inspreken (in een andere taal dan het Nederlands)? Die ingesproken zinnen of teksten kun je makkelijk delen via een QR-code of voorleespen.

VERTREK VANUIT BREDE LEESMONITORING

Om van je leerlingen vaardige en gemotiveerde lezers te maken, moet je goed zicht hebben op de leesdoelen én de leesinteresses van je leerlingen. Leesmonitoring is dus een laatste, maar cruciale pijler van sterk leesonderwijs (Hebbrecht & Vansteelandt, 2021; Snel, 2023). Het is belangrijk om je leesonderwijs af te stemmen op de verschillende leesprofielen in je klas. Gedifferentieerd leesonderwijs vertrekt vanuit een goede leesmonitoring en ook daarbij kunnen ouders helpen. Wat kunnen leerlingen en ouders je vertellen over het leesgedrag thuis? Bespreek ook de leesresultaten mét leerlingen en hun ouders.

- Maak tijd voor **leesgesprekken met leerlingen en ouders**. Vertrek bijvoorbeeld vanuit een 'omgekeerd ouder-contact' waarbij ouders zelf vertellen over de leesontwikkeling van hun kind. Ga na of en hoe ouders het leesproces thuis begeleiden. Creëer ruimte voor concrete vragen en tips.
- Nodig leerlingen en ouders uit om **individuele leesgesprekken** voor te bereiden. Laat hen bewust nadenken over leesgedrag, leesvaardigheid en leesmotivatie. Welke teksten lezen ze (graag)? Waar en wanneer lezen ze voornamelijk? Welke leesopdrachten of onderwerpen motiveren hen? Op basis van die input kun je samen reflecteren over wat leerlingen nodig hebben om beter of liever te (leren) lezen.
- Motiveer ouders om het leesgroeiproces van hun kinderen mee te monitoren door bijvoorbeeld bij de start of op het einde van het schooljaar een korte **vragenlijst** in te vullen.

De literatuurlijst is te vinden op: www.jsw.nl/artikelen

JONA HEBBRECHT

is lerarenopleider lager onderwijs, onderzoeker en nascholer taal- en leesonderwijs bij hogeschool Odisee en Iedereen Leest

LIEVE VAN SEVEREN

is lerarenopleider kleuteronderwijs, onderzoeker en nascholer taal- en leesonderwijs bij hogeschool Odisee

IRIS VANSTEEELANDT

is lerarenopleider lager onderwijs, onderzoeker en nascholer taal- en leesonderwijs bij AP Hogeschool, Universiteit Gent en Iedereen Leest

Neem nu een (schoolteam) abonnement op JSW

Ontvang
tijdelijk de 4 door
Martin Bootsma
getipte boeken
(t.w.v. €79,95)
cadeau!

JSW

De 'Lezen' special van JSW staat in het teken van het leesonderwijs op de basisschool (en in de opleiding) en belicht alle aspecten, van kennisopbouw, goed practises, leesplezier tot leesbegrip en literaire gesprekken. Gasthoofdredacteur van dit nummer is Martin Bootsma, teamleider op de Alan Turingschool in Amsterdam, auteur en meesterlezer. Neem nu meteen een abonnement op JSW, dan ontvang je daarbij een gratis boekenpakket met 4 prachtige kinderboeken, samengesteld door Martin.

Meer weten?

Ga naar jsw.nl of bel 088-2266692